EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 20.5.2009
KOM(2009) 231 lõplik

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

SAPARDi AASTAARUANNE – 2007

{SEC(2009) 660}

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

SAPARDi AASTAARUANNE – 2007

1. SISSEJUHATUS

2000. aasta alguses tõhustas Euroopa Liit ühinemiseelset abi Ida- ja Kesk-Euroopa kümnele kandidaatriigile maaelu arendamiseks loodud põllumajanduse ja maaelu arendamise ühinemiseelse programmiga SAPARD. Selle rakendamiseks valiti ainulaadne lähenemisviis: taotlejariikide riigiasutused võtsid endale kogu vastutuse „detsentraliseeritud juhtimise" teel, mis võimaldas SAPARDi programmi rakendada. Üks eesmärk on rakendada arvukalt väikesemahulisi maaelu arenguprojekte, teiseks tuleks luua struktuurid, mis võimaldaksid kohe pärast ühinemist kohaldada ühenduse õigustikku. Üksikasjalikku teavet SAPARDi rakendamise kohta võib leida eelmistest aastaaruannetest, mis on avaldatud Euroopa Komisjoni veebilehel http://ec.europa.eu/agriculture/external/enlarge/publi/index/en.htm.

Aruanne hõlmab nii 2006. kui ka 2007. aastat, kuna eelkõige 2006. aastal oli SAPARDiga seotud tegevus piiratud, kaheksas uues liikmesriigis viidi programmid lõpule ning Bulgaarias ja Rumeenias tekkisid 2007. aastal alanud SAPARDi rakendamisega probleemid. Programmi rakendamist Bulgaarias ja Rumeenias käsitletakse täiendavalt SAPARDi 2008. aasta aruandes, mis on praegu ettevalmistamisel.

1. mail 2004 ühinesid Euroopa Liiduga kaheksa SAPARDi riiki. 2004. aasta jooksul lõpetasid nad SAPARDi programmi raames uute projektidega seotud lepingute sõlmimise ja läksid üle ühinemisjärgsete programmide raames toimuvale lepingute sõlmimisele. Maksed lõplikele abisaajatele SAPARDi programmide raames lõppesid 2006. aasta lõpus, kuna rahaliste vahendite vabastamise tähtaeg möödus 31. detsembril 2006 vastavalt viimastele iga-aastastele rahastamislepingutele.

1. jaanuaril 2007 ühinesid Bulgaaria ja Rumeenia Euroopa Liiduga ning lõpetasid SAPARDi raames lepingute sõlmimise lõplike abisaajatega vastavalt 31. oktoobril 2007 ja 31. juulil 2007.

Horvaatia programm kiideti komisjoni otsusega heaks 8. veebruaril 2006. Haldusvolituste andmist käsitleva komisjoni 29. septembri 2006. aasta otsusega tekkis Horvaatial õigus saada SAPARDi rahalisi vahendeid.

2. PROGRAMMI RAKENDAMINE JA HALDAMINE

2005. aasta aruande raames hinnati eesmärkide saavutamist kaheksas uues liikmesriigis, kes olid lepingute sõlmimise lõpetanud. Käesolev aruanne sisaldab sarnast analüüsi seoses lepingute sõlmimise lõpetamisega Bulgaarias ja Rumeenias.

2.1 Rakendamise üldtulemused[1]

SAPARDi alusel eraldati abisaajariikidele aastatel 2000–2006 kokku 2 963,7 miljonit eurot, millest 1 334,2 miljonit eurot eraldati kaheksale liikmesriigile, kes ühinesid Euroopa Liiduga aastal 2004,[2] ning 1 629,5 miljonit eurot Bulgaariale, Rumeeniale ja Horvaatiale. Kõnealusel ajavahemikul maksis komisjon tegelikult kokku 2 016,8 miljonit eurot,[3] mis moodustab 95,3 % kaheksale uuele liikmesriigile eraldatud kogusummast ning 45,7 % Bulgaariale, Rumeeniale ja Horvaatiale eraldatud kogusummast. 2007. aasta lõpus suurenes see kogusumma 2 301,9 miljoni euroni ning osakaal vastavalt 96,5 %-ni ja 62,3 %-ni.

Kõigis Euroopa Liiduga 2004. aastal ühinenud kaheksas liikmesriigis moodustasid lõplikele abisaajatele eraldatud summad oluliselt üle 100 % SAPARDi alusel olemasolevatest rahalistest vahenditest. Deklareeritud kulud ulatusid 100 %-ni olemasolevatest rahalistest vahenditest, välja arvatud Lätis, kus lõplikult eurodes deklareeritud abikõlblikud ELi kulud moodustasid ainult 88 % programmi jaoks eraldatud rahalistest vahenditest. Projektidega seotud lepinguid sõlmiti rohkem kui 34 000 ja ühenduse toetus oli 1 448 miljonit eurot. SAPARDilt maaelu arengule ülemineku eeskirjade kohaselt võib SAPARDi mitmeaastaseid täitmata kohustusi katta liikmesriikide maaelu arenguprogrammide (2007–2013) alusel.

2006. aasta lõpuks sai komisjon lõppmaksenõude kaheksalt liikmesriigilt, kellel oli õigus saada SAPARDi raames toetust. Tšehhi Vabariigile tehti lõppmakse ja SAPARDi programm lõpetati juba 2006. aasta lõpuks. Eesti, Ungari, Slovakkia ja Sloveenia programmid viidi lõpule 2007. aastal. Poola, Leedu ja Läti programmid viidi lõpule 2008. aastal.

Komisjoni poolt Bulgaariale, Rumeeniale ja Horvaatiale tehtud maksete põhjal võib järeldada, et edasiminek aeglustus 2006. ja 2007. aastal (eriti 2006. aastal). Maksete tegemine Rumeeniale kiirenes 2007. aastal, samas kui Bulgaarias olid edusammud keskmisest aeglasemad ja Horvaatiale hakati makseid tegema 2007. aastal. Algusest alates tehtud maksed kokku moodustasid kõnealuse kolme riigi jaoks olemasolevatest rahalistest vahenditest 2005. aasta lõpul 41 %, 2006. aastal 46 % ja 2007. aastal 62 %.

2006. aasta lõpuni sõlmis Rumeenia lepinguid rohkem kui 4 200 projekti jaoks, mille puhul ühenduse toetus oli üle 988 miljoni euro. Sama perioodi jooksul sõlmis Bulgaaria lepinguid rohkem kui 2 500 projekti jaoks, mille puhul ELi rahalisi vahendeid oli 421 miljonit eurot. Pärast lepingute sõlmimise lõpetamist oli Rumeenial 2007. aasta lõpuks pea 4 600 projekti, mille puhul ELi SAPARDi toetus oli 1 114 miljonit eurot. Bulgaarial olid vastavad näitajad 3 100 projekti ja 456 miljonit eurot.

Horvaatia SAPARDi programm võeti vastu 2006. aasta veebruaris ja haldusvolituste andmise otsuse võttis komisjon vastu 2006. aasta septembris. Programmi jaoks nähti ette 25 miljonit eurot 2006. aasta üheainsa iga-aastase rahastamislepingu alusel ning see summa eraldati meetmetele „investeeringud põllumajandusettevõtetesse" ning „põllumajandus- ja kalandustoodete töötlemine ja turustamine". Esimene ettemakse tehti 2007. aasta aprillis ja esimene maksetaotlus esitati komisjonile 2007. aasta teise kvartali kohta. 2007. aasta lõpus maksti lõplikele abisaajatele ELi rahalistest vahenditest 0,9 miljonit eurot. Programmi muudatused, mis käsitlesid peamiselt abikõlblikkuse kriteeriume, võeti komisjoni otsusega vastu 2007. aasta oktoobris.

---

1 Vt A.1 ja A.2 lisa.

2 Tšehhi Vabariik, Eesti, Ungari, Läti, Leedu, Poola, Slovakkia, Sloveenia.

3 Eelfinantseerimine ja tagasimaksed.

SAPARDi programmi alusel lõplikele abisaajatele makstud riiklike vahendite kogusumma oli 2007. aasta lõpus 3 113 miljonit eurot (2006. aasta lõpus 2 722 miljonit eurot), millest ühenduse toetus oli 2 333 miljonit eurot (2006. aasta lõpus 2 038 miljonit eurot). Kuna suur osa SAPARDi programmi alusel tehtud investeeringutest on kuni 50 % ulatuses riiklikele allikatele tuginevad tulusad investeeringud, ulatub SAPARDi alusel antava ühenduse toetuse vahetu üldmõju, mis hõlmab ka erainvesteeringuid, investeeringute ja osutatud teenustena kokku 5 683 miljoni euroni (2006. aasta lõpus 4 988 miljonit eurot). Sellest tulenevalt tooks üks euro, mille ühendus SAPARDi alusel andis, kaasa 2,4 euro suuruse investeeringu. See võimendustegur püsis viimasel kolmel aastal sama.

3. EESMÄRKIDE SAAVUTAMISE HINDAMINE[4]

Nüüd kui SAPARDi alusel lepingute sõlmimine lõplike abisaajatega on ka Bulgaarias ja Rumeenias lõpule jõudnud, on võimalik hinnata riiklike programmide üldmõju.

Hindamises keskendutakse rakendamistulemuste võrdlemisele SAPARDi eesmärkidega. Selles hinnatakse põllumajandusettevõtete ja toiduainetööstuse selliste investeerimismeetmete rakendamise seisu, mille kaudu on eelkõige võimalik jõuda ELi standarditeni. Samuti hinnatakse investeerimismeetmeid, mis on seotud majandustegevuse mitmekesistamise, maapiirkondade infrastruktuuri ning Bulgaaria puhul külade renoveerimise ja arendamisega. Need meetmed soodustavad peamiselt säästvat majandusarengut ja töövõimaluste loomist maapiirkondades ning moodustavad kõigist SAPARDi eraldisest Bulgaarias 99 % ja Rumeenias 92 %[5].

Üksikasjalikku teavet ja näitajaid SAPARDi programmi meetmete rakendamise kohta Bulgaarias, Rumeenias ja Horvaatias, võttes arvesse neile eraldatud summasid ja nende eesmärke, võib leida käesoleva aruande G lisast.

Kaheksa uue liikmesriigi programmide järelhindamise raames antakse ka horisontaalhinnang.

4. PROGRAMMI RAKENDAMINE JA HALDAMINE

4.1 Programmi rakendamise järelevalve

2006. aasta iga-aastased rahastamislepingud sõlmiti Bulgaaria, Rumeenia ja Horvaatiaga 2006. aastal. Rumeeniaga sõlmitud 2006. aasta rahastamislepinguga nähakse ette rahaliste vahendite automaatse vabastamise tähtaja pikendamine („n+3 reegel”) 2003. aasta iga-aastases rahastamislepingus sätestatud tähtajast kuni 31. detsembrini 2007.

Euroopa Komisjon jätkas 2006. ja 2007. aastal tihedat koostööd abisaajariikidega järelevalve ja hindamise valdkonnas. Lisaks käimasolevale järelevalvele korraldati 2006. aastal kaksteist ja 2007. aastal kaheksa järelevalvekomitee kohtumist.

2006. aastal võeti vastu kuus komisjoni otsust, millega muudeti Bulgaaria ja Rumeenia programme (kolm kummagi riigi puhul)[6]. Rumeenia kohta tehtud kolmest komisjoni otsusest kahe peamine eesmärk oli lubada Rumeenia ametiasutustel kohaldada erakorraliste

---

4 B ja C lisad sisaldavad horisontaalset ülevaadet.
5 C.4 ja C.5 lisa.
6 Vt D lisa.

loodusõnnetuste puhul erisätteid, et abistada üleujutustest kahjustatud Rumeenia maapiirkondi (esimese otsusega lubati kohaldada kõnealuseid sätteid ja teise otsusega lubati pikendada nende kohaldamise tähtaega). Kolme Bulgaaria kohta tehtud (ja viimase Rumeenia kohta tehtud) muudatuse peamine eesmärk oli programmide parem keskendamine ühinemiseks ettevalmistumisele ning toetuse vastuvõtmiseks vajaliku suutlikkuse suurendamine. 2007. aastal ei võetud vastu ühtegi Bulgaaria ja Rumeenia programme muutvat komisjoni otsust.

4.2 Määrused

11. juulil 2006 võttis komisjon vastu määruse (EÜ) nr 1052/2006, millega muudetakse komisjoni määrust (EÜ) nr 2222/2000, millega sätestatakse rahastamiseeskirjad SAPARDi kohaldamiseks. Selle muudatuse eesmärk oli vähendada erakorraliste loodusõnnetuste mõju Bulgaarias ja Rumeenias ning assigneeringute tühistamise riski. Muudatusega nähakse nende riikide jaoks ette rahaliste vahendite automaatse vabastamise tähtaja pikendamine („n+3 reegel”) 2003. ja 2004. aasta iga-aastastes rahastamislepingutes sätestatud tähtajast vastavalt kuni 31. detsembrini 2006 ja 2007.

2006. aastal valmistati ette ja 2007. aasta märtsis võeti vastu komisjoni määrus (EÜ) nr 248/2007, mis käsitles konkreetselt Bulgaaria ja Rumeenia üleminekut liikmesriigina SAPARDilt maaelu arenguprogrammidele ning SAPARDi iga-aastaste ja mitmeaastaste rahastamislepingute kohaldamise jätkamist.

4.3 Vahehindamiste ajakohastamine

Mitmeaastase rahastamislepingu kohaselt tuleb vahehindamisi ajakohastada siis ja sellisel juhul, kui seda on vaja. Sellele tuginedes otsustati ajakohastada Bulgaaria ja Rumeenia vahehindamised 31. detsembriks 2005. Rumeenia esitas aruande lõpliku versiooni Euroopa Komisjonile 2006. aasta mais. Menetlus lõpetati 2006. aasta novembris. Bulgaaria esitas aruande 2007. aasta märtsis. Menetlus lõpetati 2008. aasta jaanuaris.

5. HALDAMISE, AUDITEERIMISE JA KONTROLLIMISE DELEGEERIMISE TOIMINGUD

5.1 Abi haldamise volituste andmise ajakohastamine ja kontrollkäigud[7]

Komisjon annab SAPARDi abi haldamise volitused kandidaatriikidele. 2006. aastal toimus üks volitustega seotud auditeerimine Horvaatias seoses akrediteerimistega ja see hõlmas kaht meedet. Komisjoni otsus tehti 29. septembril 2006. Akrediteerimiste kolmandas etapis tehti samal aastal veel kaks komisjoni otsust: 22. aprillil Rumeenia kohta ja 29. septembril Bulgaaria kohta. 2007. aastal ei tehtud ühtegi volitustega seotud auditeerimist ega komisjoni otsust.

2007. aasta mais ja oktoobris tehti Horvaatias kaks täitmise järelevalvega seotud auditeerimist vastavalt komisjoni määruse (EÜ) nr 2222/2000 tingimustele ja sätetele. Selgus, et teatavad akrediteerimiskriteeriumid olid äärmiselt puudulikud. Seepärast paluti Horvaatia ametiasutustel koostada kava puuduste kõrvaldamiseks ja teavitada komisjoni sellise kava rakendamisest enne 2007. aasta lõppu. Edasiminekut jälgiti korrapäraselt ja 2008. aasta jaanuaris tehti Horvaatias järelkontroll, millega seoses komisjoni talitused tõdesid, et enamik meetmetest on nõuetekohaselt rakendatud. Teatavad puudused tuleb siiski veel kõrvaldada.

---

[7] Vt E lisa.

5.2 Raamatupidamisarvestuse kontrollimise ja heakskiitmise otsused

29. septembril 2006 võttis komisjon vastu otsuse üheksa SAPARDi riigi 2005. aasta raamatupidamisarvestuse kontrollimise ja heakskiitmise kohta. 2005. aastal Rumeenia deklareeritud kulusid ei esitatud kõnealuse otsuse alusel raamatupidamisarvestuse kontrollimiseks ja heakskiitmiseks, kuna mõned täiendavad kontrollid olid veel pooleli.

Samuti kontrolliti 2005. aastal täiendavalt Bulgaaria, Poola ja Rumeenia 2003. eelarveaasta raamatupidamisarvestusi, mis jäeti välja 2004. aastal, ning komisjon võttis 17. veebruaril 2006 vastu nimetatud kolme raamatupidamisarvestuse kontrollimise ja heakskiitmise otsuse.

28. septembril 2007 võttis komisjon vastu otsuse kõikide SAPARDi riikide 2006. aasta raamatupidamisarvestuse kontrollimise ja heakskiitmise kohta, välja arvatud Tšehhi Vabariik, kus programm viidi lõpule 2006. aastal. Komisjon võttis 10. detsembril 2007 vastu ka teise otsuse raamatupidamisarvestuse kontrollimise ja heakskiitmise kohta ning see käsitles SAPARDi kantavaid kulusid Eesti, Ungari, Läti, Leedu, Poola, Slovakkia ja Sloveenia jaoks aastatel 2000–2006 ja tehtavat või tagasinõutavat lõppmakset.

Need otsused ei piira edaspidiseid otsuseid, mille võib vastu võtta selliste kulude väljajätmiseks, mida ei ole tehtud kooskõlas ühendusepoolset rahastamist käsitlevate ühenduse õigusaktidega.

5.3 Nõuetekohasuse kontrollimine

2006. aastal tehti viis nõuetekohasust hindavat kontrollkäiku. Nendest nelja puhul keskenduti parandusmeetmete rakendamisele vastavalt soovitustele, mis anti 2003. ja 2004. aastal toimunud esimeste uurimiste ajal (Slovakkia, Sloveenia, Eesti ja Läti). 2007. aastal tehti kaks nõuetekohasust hindavat kontrollkäiku: märtsis Bulgaariasse ja septembris Rumeeniasse, hõlmates peaaegu kõiki 2007. aasta kulusid.

Lisaks korraldati 2007. aastal kaks dokumentide kontrollimist, et võtta arvesse sertifitseerimisasutuste 2005. aasta tähelepanekuid Läti ja Slovakkia kohta.

Auditid ja audiitorid keskendusid eelkõige OLAFi uurimistulemustega seotud konkreetsetele väidetele, riigihanke eeskirjade järgmisele, abikõlblikkuse kriteeriumidele, kontrollimiste ulatusele ja kvaliteedile ning mitmeaastase rahastamislepingu erinõuetele, mille puhul hinnati riski kõrgeks seoses usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtetega ning eelkõige majanduslikkuse ja kulutasuvusega, abikõlbmatute kuludega, muudatustega võtmeisikute hulgas ja järelkontrollidega. Bulgaarias tehtud auditi puhul keskenduti ka erameetmete suhtes kohaldatavale ajaliselt piiratud menetlusele, mille Bulgaaria ametiasutused võtsid kasutusele seetõttu, et projekte oli palju ning aeg ja ressursid piiratud. Auditeerimine lõpetati ilma finantskorrektsioonideta.

Rumeenias korraldati kolmas ja neljas audit vastavalt aastatel 2006 ja 2007, et teha järelkontroll seoses kontrollikoja ja komisjoni eelmiste kontrollkäikude järeldustega, ning need hõlmasid kuni kontrollkäiguni deklareeritud kulusid, eelkõige meetmega „maapiirkondade infrastruktuurid” seotud kulusid. Riigihankemenetlused on tänu uutele õigusaktidele märgatavalt paranenud. Maksetoimikuid kontrolliti valikuliselt ning mõnda lõplikku abisaajat kontrolliti kohapeal.

Avastatud puudustest teatati asjaomastele asutustele. Võimalike finantskorrektsioonide kohaldamist mõjutatud kulutuste puhul hinnatakse käesoleva uurimisega seotud

raamatupidamisarvestuse kontrollimise ja heakskiitmise protseduuri lõpus vastavalt mitmeaastase rahastamislepingu sätete kohaldamisele.

22. juuni 2006. aasta nõuetekohasuse kontrollimise otsusega K(2006) 2405 jättis komisjon mitmeaastase rahastamislepingu A jaotise artikli 12 lõike 7 kohaselt ühenduse rahastamisest välja 531 333 euro suuruse summa, mis on seotud SAPARDi raames Poola poolt kantud kuludega, kuna mõnele abisaajale maksti abikõlbmatuid käibemaksusummasid, mis deklareeriti komisjonile 2003. ja 2004. aastal.

5.4 Koostöö Euroopa Kontrollikojaga

Kontrollikoda kontrollis 2005. aasta kinnitava avalduse (DAS) raames, kuidas komisjon käsitles SAPARDi iga-aastaseid rakendusaruandeid. Kontrollimisel pöörati erilist tähelepanu komisjoni aastaaruannete analüüsimist kajastavatele dokumentidele ning mitmeaastastes rahastamislepingutes sätestatud tähtaegade järgimisele. Komisjoni talitused võtsid märkused nõuetekohaselt arvesse.

2005. aasta aruande raames korraldas kontrollikoda auditid Bulgaarias ja Rumeenias ning kontrollis viie projekti rakendamist kummaski riigis.

SAPARDi 2006. aasta aruande raames auditeeris kontrollikoda järelevalve- ja kontrollisüsteemide hindamist komisjonis, sh sertifitseerimisasutuste aruannete komisjonipoolset kontrollimist ja valikuliselt kuue komisjoni maksega seotud tehinguid. Lisaks auditeeris kontrollikoda kontrolle ja tehinguid Rumeenias ja Lätis, hõlmates kummaski riigis viit rakendatud projekti ja peamisi auditeerimise ajal rakendatud meetmeid.

Komisjoni talitused tutvusid kõnealuste aruannete ja asjaomaste riikide vastustega ning korraldasid järelkontrolli teatavates küsimustes, mis kerkisid mõlemas riigis riiklike auditite raames esile. Komisjon on pärast kõnealust tutvumist seisukohal, et SAPARDiga seoses ei ole süsteemi nõrkusele viitavaid tõendeid, välja arvatud ehk Rumeenias korraldatud avaliku pakkumismenetluse puhul. 2008. aastal ehk siis pärast käesoleva aruandega hõlmatud perioodi põllumajanduse peadirektoraadi korraldatud auditi käigus tehtud tähelepanekutest ilmnes, et riiklikud ametiasutused ei pruugi olla täielikult järginud SAPARDi programmi nõudeid. Mõlemal liikmesriigil paluti koostada tegevuskava kontrolli käigus ilmnenud puuduste kõrvaldamiseks. Komisjon kaalub asjaomaste kulude hüvitamise jätkamist, kui on saadud kinnitus selle kohta, et tegevuskavad on nõuetekohaselt rakendatud.

5.5 Teave eeskirjade eiramise kohta

5.5.1. OLAFi uuritud juhtumid

2007. aastal teadvustas OLAF järjest enam, et Bulgaarias ja Rumeenias esineb seoses SAPARDi vahenditega võimalikke eeskirjade eiramisi, pettust ja korruptsiooni ning seepärast alustati 23 juhtumi uurimist.

5.5.2. Eeskirjade eiramised, millest liikmesriigid on teavitanud komisjoni[8]

Tuvastatud eeskirjade eiramistest teatamise kohustus on sätestatud abisaajariikidega sõlmitud mitmeaastase rahastamislepingu F jaotises. 2007. aastal[9] esitati OLAFile 145 esmateadet

[8] Vt F lisa.

(2006. aastal 163) ja 582 ajakohastatud teatist SAPARDi programmiga seotud eeskirjade eiramiste kohta (kõnealustel aastatel kokku 641). Aruannete arv vähenes 2006. aastaga võrreldes 11 %. Põhjuseks võib olla asjaolu, et kaheksas ELi liikmesriigis viidi SAPARDi programm lõpule. Kuna kontrolle saab teha viis aastat pärast lõppmaksete tegemist abisaajatele, on tõenäoline, et lähiaastatel tuvastatakse uusi eiramisi. Juhtumite geograafiline jaotus on 2006. aastaga võrreldes muutunud. Suurim arv aruandeid pärineb Rumeeniast, Bulgaariast ja Poolast. Juhtumite arv on järsult tõusnud Bulgaarias ning vähenenud Rumeenias ja Poolas. Tuvastatud eiramiste aruannetest on Rumeenia osakaal 44 %, Poolal 20 % ja Bulgaarial 12 %.

Aruannete kvaliteet paraneb jätkuvalt; suur osa ametiasutustest ei osuta siiski sellele, kas teatatud juhtumite puhul on tegemist „eeskirjade eiramise" või „võimaliku pettusega"[10]. Aruannete finantsaspektide puhul esineb vastuolusid, eelkõige seoses eeskirjadevastaste ühenduse summadega, eeskirjade eiramise tõttu maksmata jäänud summadega ning tagasi nõutud ja nõutavate summadega.

Kõige tavapärasemad tuvastamismeetodid olid 2007. aastal „riiklik haldus- ja finantskontroll", „saavutuste kohapealne kontroll" ja „dokumentide kontroll". Teisisõnu kasutatakse tõhusalt nii eel- kui ka järelkontrolle. Kõige tavapärasemad eeskirjade eiramised olid 2007. aastal „võetud kohustuste täitmata jätmine" (45 % juhtudest võrreldes 13 %-ga aastal 2006), „muude eeskirjade/lepingutingimuste mittejärgimine" (19 % võrreldes 12 %-ga aastal 2006) ja „abikõlbmatud kulud" (16 % võrreldes 27 %-ga aastal 2006). „Riigihanke eeskirjade rikkumisega" seotud eiramiste osakaal oli 7 % juhtudest. Võrreldes 2006. aastaga vähenes abikõlbmatute kuludega seotud juhtumite arv 27 %-lt 16 %-le. Toimimismeetodite muutumine peegeldab üleminekut projektitsükli järgmistele etappidele, s.t projektivalikult ja lepingute sõlmimiselt rakendamisele ja järelkontrollidele. Selgelt pettuse tunnustega eiramised „võltsitud täiendavad dokumendid" ja „vale- / võltsitud sertifikaadid" moodustavad 2 % teatatud juhtumitest.

Teatatud eeskirjadevastaste summade arv suurenes. 2007. aastal käsitles suurem osa juhtumitest alusetult makstud summasid ja riiklikud ametiasutused peavad need tagasi nõudma.

6. EDASINE ARENG

6.1 Ühinemiseelne rahastamisvahend (IPA)

Komisjon valmistas ette finantsperspektiivi 2007–2013[11] alusel kavandatud välisabipoliitika reformi, mille tulemusena töötati välja uus ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA), millega asendati viis eelmist ühinemiseelset rahastamisvahendit PHARE, ISPA, SAPARD, CARDS ja ühinemiseelne abi Türgile.

Nõukogu võttis 17. juulil 2006 vastu määruse (EÜ) nr 1085/2006, millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend. Ühinemiseelse abi rahastamisvahendi rakendamist

---

9 13. märtsil 2008 kättesaadav teave. Teadete saatmise tähtaeg on veebruari lõpp, kuid mõnelt liikmesriigilt ei ole veel andmeid saadud. Mõned näitajad hõlmavad ainult 2007. aasta kolme kvartalit.

10 Komisjoni määruse (EÜ) nr 1681/94 (muudetud määrusega (EÜ) nr 2035/2005) artikli 3 lõike 1 punkt e.

11 KOM(2004) 101.

käsitlev määrus (EÜ) nr 718/2007 võeti vastu 12. juunil 2007 ja edastati kõikidele kandidaatriikidele.

Ühinemiseelse abi rahastamisvahendiga toetatakse kandidaatriike viies valdkonnas, millest üks on maaelu arendamine. Maaelu arendamise ühinemiseelse abi rahastamisvahendiga (IPARD) aidatakse riikidel valmistuda ühist põllumajanduspoliitikat käsitleva ühenduse õigustiku rakendamiseks ja viia oma eeskirjad vastavusse ELi struktuuridega, andes rahalist abi mitmeaastaste maaelu arenguprogrammide alusel, tingimusel et kandidaatriigid on loonud nõutavad institutsioonid ja haldussuutlikkuse.

Kolme IPARDi programmi jaoks, mis kiideti heaks Horvaatia, endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi ja Türgi puhul, võeti eelarvelised kohustused aastaks 2007.

Seepärast teostati kandidaatriikides Türgis ja endises Jugoslaavia Makedoonia Vabariigis 2006. ja 2007. aastal mitu auditit faktide kogumiseks. Nende auditite eesmärk oli saada põhjalik ülevaade IPARDi edenemisest akrediteerimise suunas ja hinnata edasiminekut komisjoni nõutava haldus- ja kontrollisüsteemi loomisel. Mõlema riigi puhul on kõige käegakatsutavam saavutus IPARDi rakendamisel seni olnud IPARDi haldus- ja kontrollisüsteemi loomiseks vajalike siseriiklike õigusnormide väljatöötamine.

6.2 Koostöö rahvusvaheliste organisatsioonidega

Euroopa Komisjon on viimastel aastatel arendanud üha tihedamat koostööd rahvusvaheliste rahastamisasutustega ühinemiseelse maaelu arenguabi valdkonnas. Selle tulemusena on hakatud paremini aru saama SAPARDi toimimisest ning rahvusvaheliste rahastamisasutuste ja Euroopa Komisjoni talituste võimalikest koostöövaldkondadest kõnealusel alal. See tegevus jätkub IPARDi raames.

Maailmapangaga alustati tihedat kooskõlastamist ja koostööd seoses Maailmapanga põllumajandusvaldkonna õigustiku ühtekuuluvusrahastu rakendamisega Horvaatia jaoks (25,5 miljonit eurot), mis asutati Horvaatia põllumajandusministeeriumi suutlikkuse suurendamiseks, sealhulgas SAPARDi/IPARDi ameti asutamiseks ning SAPARDi/IPARDi meetmete ettevalmistamiseks. Maailmapangaga on tehtud koostööd ka seoses endisele Jugoslaavia Makedoonia Vabariigile suunatud Maailmapanga projektiga „Põllumajanduse tugevdamine ja ühinemine”, mille rakendamist on juba alustatud.

Põllumajandusreformi rakendusprojekti alusel toetas Maailmapank Türgis IPARDi liiki meetmeid. Projekti raames toetati põllumajandustootjaid, töötlemisettevõtteid, tootjaorganisatsioone ja ühistuid 39,7 miljoni euroga põllumajandustootmise või töötlemisega seotud investeeringute rahastamiseks eesmärgiga suurendada maapiirkondade tulusid ja tõsta sotsiaalseid standardeid riiklike ressursside säilitamise abil. Kuna projekti rakendamise raamistik kavandati nii, et võetaks arvesse SAPARDi/IPARDi nõudeid, tõhustati sellega ka haldussuutlikkust IPARDi edasiseks rakendamiseks. Euroopa Komisjonil on olnud tihedad sidemed ka muude rahvusvaheliste rahastajatega, nagu ÜRO arenguprogramm (UNDP), et paremini kooskõlastada maaelu arenguga seotud asjakohast tegevust. Euroopa Komisjon on ka Kesk- ja Ida-Euroopa põllumajandusasutuste ja põllumajanduslike äriettevõtete võrgustiku EastAgri liige, mille tegevust kooskõlastab ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon (FAO).